

N:o 33.

Ank. till Riksd. kansli den 14 mars 1893, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående ändring i meddelade bestämmelser om uppförande vid Lunds hospital för Malmöhus läns räkning af en vårdanstalt för sinnessjuka.

(2:a U. A.)

I en den 16 december 1892 till Riksdagen afåten proposition (n:o 17) har Kongl. Maj:t, under återopande af ett propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag, begärt Riksdagens medgifvande dertill, att i det af Malmöhus läns landsting godkända och enligt kongl. bref den 12 juni 1891 för statens del antagna förslag om uppförande af en vårdanstalt för sinnessjuka vid Lunds hospital m. m. finge göras sådan ändring, att i stället för en för tjugu patienter afsedd byggnad vid hospitalet uppfördes två paviljonger, hvardera beräknad för tio patienter, samt att det träffade aftalet i öfrigt lämpades derefter.

Till återopade statsrådsprotokollet har departementschefen i detta ärende anfört följande:

Sedan Malmöhus läns landsting gjort framställning, att för sinnessjukers vård i de fall, om hvilka § 41 i stadgan angående sinnessjuka den 2 november 1883 förmälde, måtte få för landstingets räkning och på dess bekostnad å staten tillhörigt område vid Lunds hospital uppföras en vårdanstalt, och att denna anstalt, i allt hvad de sjukers vård

anginge, måtte få ställas under medicinalstyrelsens inseende mot skyldighet för landstinget att för vården lemna ersättning, samt förslag uppgjorts till de närmare vilkor och bestämmelser, som för det ifrågasatta medgifvandet synts böra uppställas, hvilket förslag af landstinget godkänts, hade Kongl. Maj:t i proposition den 2 april 1891 föreslagit Riksdagen att för sin del medgifva, att uti förevarande ämne aftal enligt nämnda förslag finge mellan staten och Malmöhus läns landsting träffas.

Berörda förslag hade innefattat följande:

att landstinget berättigades att å staten tillhörigt område vid Lunds hospital uppföra en för tjugu patienter afsedd byggnad i enlighet med af vederbörande myndighet godkänd ritning;

att landstinget skulle vidkännas kostnaden ej mindre för nybyggnaden med dithörande promenadgårdar, värmeapparater och vattenledningsrör än äfven för all annan fast inredning samt för framtiden bestrida underhållskostnaden härför;

att staten skulle anskaffa och underhålla all den lösa utredningen samt ombesörja och bekosta allt hvad i öfrigt för de sjukes vård erfordrades;

att af platserna tio skulle inredas för manliga och tio för qvinliga patienter;

att den nya anstalten skulle införlifvas med hospitalets öfriga för sjukvården afsedda afdelningar och hospitalets styrelse berättigas att fritt förfoga öfver anstalten och använda densamma såsom en upptagningsanstalt för nyligen insjuknade, utan afseende på om dessa tillhörde Malmöhus län eller något annat län, dock med vilkor att tjugu platser alltid och utan invändning funnes disponibla endast för sjuke från Malmöhus län och att en fullgod vård desse beredd;

att granskningen af ansökningshandlingar om inträde å lasarettet för tillfällig hospitalsvård behöfvande sinnessjuke skulle ske i vanlig ordning, så att ifrågavarande patienter till anstalten skulle remitteras af lasarettets läkare för att der vårdas, till dess för deras hospitalsvård föreskrifna intyg och ansvarsförbindelser genom lasarettets målsmän anskaffats, hvarefter dessa sjuke, så vidt de pröfvades vara af till vård å hospital eller asyl berättigade, borde der vinna inträde i alldeles samma ordning som andra sinnessjuke och utan något företräde för dessa, Malmöhus län tillhörande sinnessjuke;

att för hvarje patient skulle erläggas afgift till staten, hvilken afgift för de första fem åren skulle utgå med 2 kronor 50 öre för dag och derefter för fem år i sänder bestämmas af Kongl. Maj:t, på förslag af medicinalstyrelsen och sedan landstinget blifvit hört;

att afgiften skulle inbetalas kvartalsvis af lasarettsdirektionen;
att emellertid ett minimibelopp af 3,000 kronor skulle för hvarje år i patientafgifter till staten utgöras;

att så snart någon å anstalten intagen sinnessjuk derifrån utskrefves, äfvensom då han intoges å asyl eller hospital, landstingets betalningsskyldighet för samme patient upphörde, hvarför underrättelse härom utan dröjsmål genom hospitalets syssloman skulle lemnas lasarettsdirektionen med uppgift tillika om den tid, hvarunder patienten varit å anstalten vårdad; samt

att staten och landstinget förbehölles ömsesidig rätt till uppsägning af öfverenskommelsen, att upphöra två år efter uppsägningen, med skyldighet för staten att ersätta landstinget kostnaden för byggnaden, derest uppsägningen skedde af staten, med det belopp, som bestämdes af fem gode män, deraf staten och landstinget utsåge två hvardera och de sålunda valde den femte, dock att värdet ej finge öfverstiga verkliga kostnaden för byggnadens uppförande, samt, derest uppsägningen egde rum från landstingets sida, med två tredjedelar af det på förenämnda sätt bestämda värdet.

Efter det omförmälda framställning af Riksdagen bifallits, hade Kongl. Maj:t vid ärendets föredragning den 12 juni 1891 funnit godt att för statens del antaga ifrågavarande af landstinget godkända förslag samt bemyndigat medicinalstyrelsen dels att med de personer, hvilka erhöle landstingets uppdrag att å dess vägnar bésörja verkställigheten af det sålunda träffade aftalet, ej mindre öfverenskomma om lämplig plats å staten tillhörigt område vid Lunds hospital för den ifrågavarande anstalten än äfven förhandla i andra frågor, som afsåge öfverenskommelsens verkställande, dels ock i öfrigt att vidtaga de åtgärder, som enligt aftalets innehåll kunde på medicinalstyrelsen ankomma.

Vid ärendets fortsatta behandling hade det emellertid visat sig, att för sjukvården högst betydliga fördelar, utan ökade kostnader för nybyggnad och framtida underhåll samt patienters vård, kunde ernås, derest två byggnader i stället för en uppfördes vid hospitalet. Härom hade hospitalets öfverläkare, S. Ödman, och medicinalstyrelsens biträdande arkitekt, hofintendenten Axel Kumlien, i en till direktionen öfver länslasarettet i Lund den 18 sistlidne juli aflåten skrifvelse anført, att, då inom sinnessjukvården skiljandet af könen vore en vigtig faktor, hvilken noga iakttoges vid anläggning af hvarje nytt hospital, denna regel syntes böra vinna tillämpning äfven i fråga om den vårdanstalt, som nu vore afsedd att för landstingets räkning uppföras vid Lunds hospital, der de byggnader, som innehölle de s. k. allmänna sjuk-

afdelningarna, utgjorde en komplex af åtta större paviljonger, så förlagda, att administrationsbyggnaden och motstående ekonomihus intoge komplexens midt samt på hvardera sidan derom låge symmetriskt och bildande en borggård tre byggnader, utgörande två från hvarandra strängt skilda hufvudafdelningar, den ena för män, den andra för qvinnor. Bemålde öfverläkare och arkitekt hade därför föreslagit, att två nya sjukpaviljonger skulle uppföras, en för män och en för qvinnor, hvilka byggnader skulle placeras hvar framför motsvarande hufvudafdelnings cellpaviljong. Enligt ritningar, som jemte kostnadsförslag på lasarettsdirektionens anmodan blifvit uppgjorda af hofintendenten Kumlien, vore hvar och en af de föreslagna sjukpaviljongerna så indelad, att den lemnade plats för tio sängar, deraf två i enkelrum, hvarjemte i hvardera paviljongen skulle finnas ett dag- och arbetsrum, ett tékök, klosett samt ett större vaktrum. Framför dagrummet ledde en trappa till en för afdelningen särskildt anordnad promenadgård. Hvarje hus vore afsedt att uppvärmas medelst s. k. ånglågtryckvarmapparat, hvilken anordning visat sig särdeles ändamålsenlig. Medelst en täckt gång stode hvarje paviljong i direkt förbindelse med vidliggande allmänna cellafdelning, hvarigenom patienterna i paviljongen kunde begagna cellafdelningens badrum, förrådsrum samt skölj- och torkrum. Den nu föreslagna anordningen medförde äfven den fördelen, att patienterna i hvardera sjukpaviljongen, vid behof, kunde lätt och bekvämt öfverflyttas till den allmänna cellafdelningen, hvarigenom inrättandet af dyrbara celler och enkelrum vid de ifrågavarande byggnaderna kunde inskränkas till minsta möjliga antal eller endast två i hvarje paviljong. Enligt förslaget skulle hvardera paviljongen kosta 17,588 kronor 17 öre eller tillsammans 35,176 kronor 34 öre, hvaremot ett gemensamt hus, afsedt för tjugu patienter, hälften män och hälften qvinnor, och innehållande alla härför nödiga lokaler, skulle efter samma beräkningsgrund, som blifvit följd vid nämnda förslags uppgörande, betinga ett pris af 44,250 kronor. Utom de antydda fördelarna, dels beträffande sjukvården, dels ock med afseende å billigare kostnad, innebure förslaget äfven den för sjukvården i sin helhet stora förmånen, att ifrågavarande byggnader kunde begagnas till upptagnings- och observationsafdelningar för hospitalet.

Sedan landstinget, efter hemställan af lasarettsdirektionen, beslutit uppförandet vid Lunds hospital af två dårhuspaviljonger i enlighet med de uppgjorda ritningarna och tillhörande kostnadsförslag för en sammanlagd summa af 35,700 kronor, hade lasarettsdirektionen på uppdrag af landstinget underställt ritningarna medicinalstyrelsens pröfning.

I skrifvelse den 2 innevarande månad hade medicinalstyrelsen anført, att äfven medicinalstyrelsen ansåge den gjorda ändringen af det ursprungliga förslaget vara fullt lämplig och dessutom komma att bereda sjukvården afsevärda lättnader utan ökade kostnader för staten eller något hinder för hospitalets förvaltning. Då emellertid i kongl. brefvet den 12 juni 1891 väl medgifvits uppförande af *en* paviljong, men icke af två, ansåge medicinalstyrelsen sig icke kunna utan Kongl. Maj:ts bemyndigande godkänna det uppgjorda förslaget. Medicinalstyrelsen hade därför hemställt, det Kongl. Maj:t täcktes förklara, att två paviljonger finge vid Lunds hospital uppföras, och att ifrågavarande ändring icke utgjorde hinder för medicinalstyrelsen att godkänna de af lasarettsdirektionen inlemnade ritningarna samt fullgöra hvad i nämnda kongl. bref blifvit styrelsen anbefaldt.

För vidtagande af den nu föreslagna anordningen syntes departementschefen fullt giltiga skäl hafva blifvit anförda. Då förslaget emellertid afsåge ändring i en icke oväsentlig punkt af förut nämnda aftal, till hvars träffande Riksdagen lemnat sitt samtycke, borde Riksdagens yttrande i föreliggande fråga inhemtas.

Då det af Kongl. Maj:t nu äskade medgifvandet synes utskottet böra af Riksdagen lemnas, hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 14 mars 1893.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.